

Sprekend Humanisme

Uitwerking van de studiedag op 01-03-1997 over Jaap van Praag met:

Bert Gasenbeek (1953)

Datum : 01.03.1997

Lokatie : Onbekend

Onderwerp(en) : De studiedag over Jaap van Praag in 1997, Van Praags
drijfveren, zijn doelstellingen en strategie

Duur interview : 16:25 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Bert Boelaars

Kader/context : De studiedag over Jaap van Praag op 1 maart 1997

Niveau van uitwerking : Indicatief (Globaal; tijd/onderwerp, kernzin(nen) en eventuele
opmerkingen)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband;
WAV/MP3 bestand **WAV/MP3- 091**.

Datum uitwerking : 24 september 2015

Uitgewerkt door : Marieke Nap

Respondent : Bert Gasenbeek (1953) is sedert 1997 directeur van het door
hem opgerichte Humanistisch Archief en inmiddels Humanistisch Historisch Centrum geheten. Vanaf
1 januari 2009 is hij tevens directeur van het J.P. van Praag Instituut voor onderzoek naar de

---

geschiedenis van de humanistische beweging. In 2003 is hij benoemd tot Fellow of the Advisory Board of the Center for Inquiry Libraries (Buffalo, VS).

Bert Gasenbeek studeerde politieke en sociale wetenschappen (cum laude 1987) aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1980 tot 2009 was hij hoofdbibliothecaris van respectievelijk het Humanistisch Opleidings Instituut en de Universiteit voor Humanistiek. Vanaf 2002 is Gasenbeek onderzoeker geschiedenis en systematiek van het humanisme. Zijn speciale aandachtsgebied is de voorgeschiedenis, het ontstaan en de ontwikkeling van de humanistische stroming en beweging in Nederland vanaf 1850.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00:00	Studiedag Jaap van Praag 1997.	Er wordt een studiedag gehouden rond het boek <i>Jaap van Praag, vader van het moderne Nederlandse humanisme</i> , waarin Peter Derkx en Bert Gasenbeek ingaan op centrale teksten van Van Praag rond het humanisme. Niet alleen over de theorie van het humanisme, maar ook over het geestelijk werk, de internationalisering en de betekenis ervan voor het onderwijs.
02:01	Strategie van Van Praag.	De humanisten zochten hun eigen plek in het geestelijk leven, maar niet via een politieke partij. Van Praag voerde jaren die strijd aan. Rond 1966 is er al veel gerealiseerd op het gebied van geestelijke verzorging, onderwijs en maatschappelijk werk. Van Praag hanteerde daarbij de strategie van de dialoog - met vooruitstrevende christenen en met politici. Ook hield hij lezingen bij andersdenkenden. Het argument moest het doen, niet het gelijk hebben.
03:56	Doelstellingen Van Praag	Van Praag wilde humanisten erkend krijgen als volwaardige Nederlandse burgers. Ook wilde hij de theorie van het humanisme op een rij zetten.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		<p>In 1978 verscheen zijn boek <i>Grondslagen van humanisme</i>, waarvan onlangs de vierde druk is verschenen. Van Praag is het eens met de protestantse Banning, die meende dat er helemaal geen humanistische theorie was. Er was wel veel over het humanisme geschreven, maar er bestond nauwelijks een algemene, meer omvattende theorie. Gasenbeek meent dat Van Praag zich hiermee tekort doet. Teksten uit de periode 1946-1970 bevatten veel aanzetten tot theorie en ook uitgewerkte theorieën.</p>
07:34	Fragment Van Praag: Mensvisie	<p>De mens is niet goed of kwaad, maar heeft beide mogelijkheden in zich. Door omstandigheden en inspiratie neigt hij meer tot het een of het andere. Je moet de wereld en de mensen nemen zoals ze zijn en daarin dat wat de moeite waard is, een kans geven.</p>
08:33	Drijfveren & aanpak Van Praag	<p>De centrale drijfveer van Van Praag was voorwaarden te scheppen, zodat het goede een kans krijgt. Die omstandigheden en voorwaarden waren zijn levenswerk en daar werkte hij - samen met anderen - heel hard voor tijdens zijn voorzitterschap. Hij opereerde in de eerste twintig jaar echt als een vader, streng doch rechtvaardig. Hij luisterde, had strategisch inzicht, zette op de juiste momenten de lijn uit en hield daar ook aan vast. Hij was een schaap met vijf poten.</p>
11:33	Studiedag	<p>Op de studiedag komen diverse aspecten van Van Praag aan de orde, zoals het humanistisch geestelijk werk, het internationaal humanisme, de persoon van Van Praag en het georganiseerd humanisme. Ook kijken alle oud-voorzitters van het Humanistisch Verbond vanuit de historie terug op de huidige stand van het (georganiseerd) humanisme.</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
13:19 - 16:25	Fragment Van Praag: Zingeving	Naarmate de mensen meer mogelijkheden hebben, voelen ze zich tegelijkertijd machtelozer. Men ervaart het leven ook als zinlozer. Het is onze taak om mensen te laten zien dat je zelf betekenis en zin aan je leven kunt geven.
16:25	Einde	